

stora flagring, som har fördärvat runföljden 2 **u**—9 **r**. Av Hadorphs och Celsius' läsningar att döma har 7 **a**, i likhet med inskriftens övriga **a**-runor, bst endast t. v. om hst. På träsnittet har denna bst fått en snett nedåtgående riktning; trots detta är det, på grund av att bst endast finnes t. v. om hst, riktigt att återgiva runan med **a**. På Celsius' teckning har runan den normala formen. Mellan 7 **a** och sk före 9 **r** synes på träsnittet endast nedre hälften av en hst. Att partiet här är skadat antydes av en skraffering. Avståndet mellan denna runa (8) och följande sk förefaller, om man får döma av träsnittet, att ha varit stort nog för att ge plats åt en runa; denna i så fall förlorade runa bör ha varit **n**. Celsius markerar två skadade runor. 19 **n** har, i likhet med inskriftens övriga **n**-runor, bst endast t. h. om hst. Efter 24 **a** synes nedtill ett kort spår av hst i runan 25 **f**. Avståndet till 26 **t** är något större än mellan inskriftens övriga runor. Av 26 **t** återstår numera endast ett kort stycke nedtill. Därefter har ristningen fördärvats genom flagring. Att ristningsytan här redan på 1600-talet var skadad, framgår av träsnittets skraffering, se fig. 164. Vid Celsius' besök (1725) var ristningsytan lika svårt skadad som nu på detta parti. Runorna 32 **t**, 33 **a** och 35 **n** äro på träsnittet otydliga; 33 **a** har bst i toppen. Efter 36 **b** var tydligen ristningsytan redan på 1600-talet avflagrad. Sannolikt ha, mellan 36 **b** och 37 **r**, fyra runor (**rupu**) gått förlorade. — Dybeck: ... **aisti** × **stain** × **pina** × **a** ...

Namnet *Kvighiorn* förekommer även på U 189; där skrives det emellertid **kuikbiarn**.¹ Snarast bör förleden uppfattas som *Kvīg-*, jfr U 42 och U 189.

O. Celsius anser, att ristningen har utförts av Balle. Detta framgår av en anteckning på hans teckning (i F m 60: 2): »Detta är Bali Korss» samt av en anmärkning i F m 60: 1: »Bali ritning är det. Synes af Korset.»² Vem som har ristat U 732, kan emellertid ej med bestämdhet avgöras.

733. Hässleby, Villberga sn.

Litteratur: B 601, L 677. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 1 (31), Monumenta 4, bl. 17; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 62.

Äldre avbildning: P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 4 och B 601).

Den skadade runstenen, som sedan länge har varit försvunnen, stod enligt *Ransakningarna* »J Hessleby på Jacob Simanssons Tompt»; den var »1½ al:^r ofwan Jorden». Peringskiölds *Monumenta* 1: »Hessleby tomt frag.» På träsnittet i *Monumenta* 4 finnes bläckanteckningen »Hessleby tomt i Wilberga sochn» (B 601: »Hessleby tomt»; L 677: »Häseleby tomt»). Av Hadorphs och Helgonius' träsnitt framgår, att det stycke av stenen, som vid slutet av 1600-talet var bevarat, utgjorde runstenens nedre del.

Inskrift (enligt B 601):

pīlstan : lit : ris ... n : sun : sin : kupan : tiþkumi : hink

5 10 15 20 25 30 35

þorsteinn(?) let reisa ..., sin gode son. Tidkumi hiogg.

»Torsten(?) lät resa ..., sin gode son. Tidkume högg.»

Till läsningen: Runorna 1—3 **pīl** ha tydligen stått på ett skadat parti; detta anges på träsnittet genom skraffering. Efter 13 **s** var stenen avslagen redan då Hadorph läste den. Inskriften

¹ Uppgiften i *Upplands runinskrifter* I: 2, s. 290 att namnet i båda fallen ristats lika är sålunda oriktig. Felet beror troligen på att L 680 upptar läsningen »Kvikbiarn».

² Det är bl. a. dessa uppgifter, som N. R. Brocman inför i sitt exemplar av *Bautil*, se R 556 a, nr 602. I detta exemplar, som tillhör UUB, finnes på pärmens insida den oriktiga uppgiften, att de »handskrifna anteckningarna äro egenhändiga af Olof Celsius d. ä.».

fortsätter i stenens högra kant med 14 n. Mellan 30 u och 31 m finnes på träsnittet ett streck, som ser ut som en i-run. Detta är med all sannolikhet en ornamentsdetalj, av Hadorph uppfattad som en runa. 35 n är felristning eller felläsning för a.

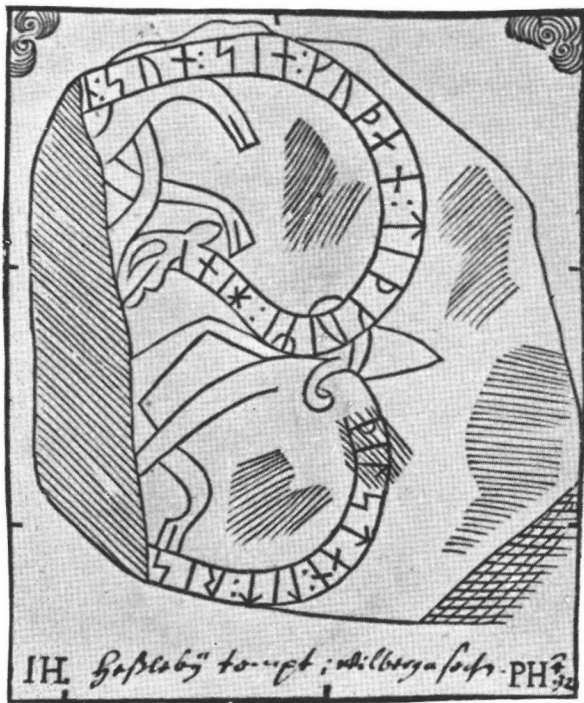

Fig. 166. U 733. Hässleby, Villberga sn. Efter B 601.

(*Svenska runristare*, s. 62 f.) tillhöra Tidskumes ristningar 1040-talet.

Hittills äro åtta av Tidskume signerade ristningar kända: Sö 205 Överselö kyrka, U 733, U 742, L 713 och L 714 Enköping, L 736 Våppeby, Enköpings-Näs sn, D 1: 104 Tjursåker, Vårfrukyrka sn samt L 752 Bodarna, Fittja sn.¹ Samtliga kända Tidskume-ristningar tillhöra sålunda ett starkt begränsat område.

Brate anför i *Svenska runristare* namnet efter B 601 (och L 677) som **tipkuimi** och menar, att namnformen »hänvisar på sammanhang med verbet 'komma', got. *kwiman*» (a. a. s. 61). Läsningen **tipkuimi** beror emellertid med all sannolikhet på att Hadorph har uppfattat en ornamentslinje mellan u och m som en i-run, se ovan till läsningen. Allt talar för att Tidskume i U 733 har ristat sitt namn på alldeles samma sätt som på de andra runstenarna, nämligen **tipkumi**. Om namnets förekomst se Sö 187.

734. Linsunda, Villberga sn.

Pl. 69.

Litteratur: B 597, L 681, D 1: 63. J. Peringskiöld, Monumenta 1 (31), Monumenta 4, bl. 18; R. Dybeck, Villberga socken (ATA); Upsala. Tidning för Upsala stad och län, den 19/9 och 26/9 1912; J. H. Söderlund, Skrivelser till Riksantikvarieämbetet 1924, 1925, 1926 (ATA); Handlingar 1933 (ATA).

Äldre avbildningar: P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 4 och B 597); R. Dybeck, D 1: 63; J. H. Söderlund, foto 1926 (ATA); G. Olson, foto 1933 (ATA).

¹ Denna sten har hittills ansetts härröra från en eljest okänd ristare »Ödkume», se Brate, *Svenska runristare*, s. 63.

Inskriftens första namn läses av Hadorph som **pilstan**. De tre första runorna ha emellertid varit skadade, se ovan till läsningen. Under sådana omständigheter har man rätt att förmoda, att 2 i har lästs fel för o och att 3 l utgör resterna av en r-run. Namnet har sannolikt varit det vanliga mansnamnet *Þorsteinn*. Liljegren supplerar (L 677) ett A- i början av namnet: »Apilstan», och i denna form upptages också namnet i Dieterichs *Runen-Wörterbuch*.

Runan 14 n utgör sista runan i sonens namn. Vilket detta har varit är självfallet numera omöjligt att avgöra.

Ristningen är signerad av *Tidskumi*. Denne ristare har som bekant haft Enköpingstrakten till sitt huvudsakliga verksamhetsområde. Enligt v. Friesen är *Tidskumi* »yngre samtida och lärjunge till Lifsten» (*Upplands runstenar*, 1913, s. 38); lärjungen »är Lifsten underlägsen i teknik och smak men står honom mycket nära i val af motiv och anordning af inskriften. Liksom den åtskilligt yngre Baller har han, såsom nämnt, i Lifstens ristningar sin förebild.» Enligt Brate